

תקשורת בין-דתית

"תקשורת בין-דתית" הוא מושג ותחום שעדיין מחפש את עצמו ואת מקומו בעולם האקדמי והממשי. קשייו ניכרים יותר מאלה של אחיו הבכור, "תקשורת בין-תרבותית", רובו מתרכז עדיין בתחום ה"הבנה" או ה"התקרבות" בין הדתות. כיצד אפשר ליצור תקשורת חיובית בין ישויות שלכל אחת מהן אמת מוחלטת משלה? בעידן של "התנגשות הציוויליזציות", שבו ההדתה וההקצנה הנובעת ממנה תפסו את מקום האידאולוגיות, המשימה קשה יותר. כשהדת הופכת למרכיב בולט בזהות האישית, התרבותית והלאומית, נשארת יותר מתמיד אימרתו של הנס קונג, ש"אין שלום בין האומות בלי שלום בין הדתות ואין שלום בין הדתות בלי דיאלוג בין הדתות", בגדר המלצה בלבד.¹

בסיס הדיאלוג צר מאוד ובמרכזו ניצב המתרגם, בעל-פה או בכתב. כריסטינה שאפר (2000) קובעת כי "המתרגמים הם מומחים לתקשורת בין-לשונית ובין-תרבותית ונושאים בכל האחריות לעבודתם".² על האחריות הכבדה של המתרגם עומד מוחמד אלר'באן מאוניברסיטת המלך סעוד שבריאד, שטוען כי ה"קצר" שנוצר, לדעתו, בין החוקרים והציבור היהודי לעמיתיהם המוסלמים ולאסלאם בכלל נובע מתרגום לקוי או מגמתי או מהיעדר תרגום לעברית של מכתבי הנביא מוחמד לשבטים היהודיים ושל נוסחי הבריתות שכרת עימם. לפיכך קיבל על עצמו את המשימה לתרגם את ההתכתבות הזאת לעברית כדי לשפר, כלשונו, את "יחסי הציבור של מוחמד בעיני הציבור הישראלי". סלים טזג'אן מאוניברסיטת אנקרה מבקש מצידו לשפר את יחסי הציבור של תורכיה העות'מאנית. הוא מנתח במאמרו ארבעה מאמרים שכתבו דוד בן-גוריון ויצחק בן-צבי. ארבעתם התפרסמו בכתב העת *האחדות בשנים 1910-1914*, ונושאים מצב היהודים באימפריה העות'מאנית. טזג'אן מסיק כי עמדתם הפרו-עות'מאנית של שני המנהיגים נבעה מהתרשמותם החיובית ממצב היהודים באימפריה ולא רק מההנחה הפרקטית (שהתבררה) שארץ ישראל תישאר תחת שלטונה.

Hans Küng, "Address at the Opening of the Exhibit on the World's Religions at Santa Clara University", 31 March 2005. Retrieved February 2020, from: http://www.scu.edu/ethics/practicing/focusareas/global_ethics/laughlin-lectures/kung-world-religions.html

Christina Schäffner (ed.), *Translation in the Global Village*, Clevedon, UK: Multilingual Matters, 2000, p. 25

מנחם קרן־קרץ מביא את סיפורו של הפלס, כתב עת של האורתודוקסיה היהודית בליטא בתחילת המאה העשרים, שנאבק ברוחות המודרנה ובהתקרבות התרבותית לסביבה. גדעון קרץ עוסק בסיקור שהעניקו, גם על פי השתייכותם האידיאולוגית, העיתונים בישראל למותו של הסופר שלום אש בשנת 1958, שיחסיו עם חוגים רחבים בקהילה היהודית הגיעו למשבר מתמשך עד כדי חרם בגלל סדרת ספריו והשקפותיו על הנצרות. אודי מנור כותב על כתב העת בידיש דווקא של חוגים יהודיים חילוניים בארגנטינה בימי נשיאותו של חואן פרון, שביקשו לבטא את "זהותם הכפולה". מרגלית סטינגר כותבת על השתקפותה של האידאולוגיה הלאומית בעיתוני הלאדינו שיצאו לאור בעשור הראשון למדינה.

ערן אלדר מביא קווים לדמותו של דבר הפועלת, עיתון רב ההשפעה של הפועלות העבריות בארץ ישראל. אמירה בז'רנו וכלילה מגן עוסקות בתקשורת הדו-כיוונית בין דובר צה"ל לכתבי החוץ בישראל. אילן תמיר, יחיאל לימור וחיים חגי מקדישים את מאמרם לשלושים שנותיו של ערוץ הספורט בטלוויזיה הישראלית. טל לאור כותב על תוכניות רדיו ופוסטים פופולריים בפייסבוק בישראל.

במדורנו "קשר לתיעוד" מעלה משה פלאי את הבעיה הנוקבת בימינו של גורל הארכיונים הפרטיים. משיב לו מתן ברזילי, מנהל מחלקת הארכיונים בספרייה הלאומית. גם יתר המדורים הקבועים איתנו כתמיד.

קוראינו הוותיקים מבחינים ודאי בשינויים בעיצוב, ובכללם בשינוי ממדי החוברת למתכונת קטנה יותר, שלדעת המוציאים לאור היא עכשווית ופונקציונלית. גם בכתב עת היסטורי צריך לצעוד עם הזמן, אבל נשמח מאוד לשמוע את דעת הקוראים על השינויים.

בברכת קריאה נעימה ומועילה ולהתראות בגיליון הסתיו,
המערכת